

Sygn. akt I ACz 562/15

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Wiceprezes SA: Jacek Gołaczyński (spr.)	
Sędzia SA: Jan Gibiec Sędzia SA: Dariusz Kłodnicki	

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2015 r. na posiedzeniu niejawnym we Wrocławiu

sprawy z powództwa: (...) Spółka Akcyjna **w Ś.**

przeciwko: **(...) & Co. KG z siedzibą w D. (Niemcy)**

o zapłatę

na skutek zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 15 grudnia 2014 r., sygn. akt VI GC 269/14

w przedmiocie odrzucenia pozwu

p o s t a n a w i a: oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2014 r., sygn. akt VI GC 269/14,

Sąd Okręgowy w Legnicy VI Wydział Gospodarczy w pkt I odrzucił pozew; w pkt II zasądził od strony powodowej (...) Spółka Akcyjna w Ś.

na rzecz strony pozwanej (...) & Co. KG z siedzibą w D. (Niemcy) kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że podniesiony przez stronę pozwaną zarzut braku jurysdykcji krajowej sądów polskich zasługuje na uwzględnienie. Strona powodowa pozwem wniesionym dnia 23 lipca 2014 r. domagała się zapłaty odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy sprzedaży od pozwanej spółki mającej siedzibę w Niemczech. Dla oceny jurysdykcji

sądu właściwe są zatem przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia

22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. L 12 z 16 stycznia 2001 r.). W myśl jurysdykcji ogólnej z art. 2 ust. 1 rozporządzenia, z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia, osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego Państwa Członkowskiego. Rozporządzenie przewiduje wyjątek

od tej zasady m.in. w sytuacji, w której przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy (art. 3 pkt 1 w zw. z art. 5 pkt 1 lit. a rozporządzenia), kiedy to jurysdykcję szczególną posiada sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane. Jednocześnie prawodawca w art. 5 pkt 1 lit b rozporządzenia przesądził, że miejscem wykonania zobowiązania jest w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych miejsce w Państwie Członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone. Regulacja art. 5 pkt 1 lit. b powołanego wyżej rozporządzenia wynika z faktu, że zobowiązaniem charakterystycznym dla umowy sprzedaży jest przeniesienie własności rzeczy ruchomych na nabywcę. Z reguły sprzedaż dotyczy rzeczy oznaczonych co do gatunku, przejście własności wymaga więc przekazania władztwa nad tymi przedmiotami.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie w pierwszej kolejności spór sprowadzał się do ustalenia, czy strony wiązała jedna umowa sprzedaży, czy też trzy umowy i w związku z tym, czy dołączone do tej umowy OWU pozwanego wraz

z regulacją dotyczącą miejsca wykonania umowy odnoszą swój skutek na wszystkie zamówienia, czy tylko na dwa pierwsze, a ponieważ do trzeciego zamówienia

nie zostały dołączone, nie mają do niego zastosowania. Sąd I instancji stwierdził,

że strony wiązała jedna ustna umowa sprzedaży farb niezbędnych do pomalowania ok. 1000 wagonów, w umowie tej strony ustaliły ilość dostarczonej farby na 1000 wagonów (w tym ilość niezbędną do pomalowania jednego wagonu), jej rodzaj oraz cenę (2.100 euro na pomalowanie 1 wagonu), która różniła się w poszczególnych zamówieniach ze względu na zużycie materiału w przeliczeniu na jeden wagon. Poszczególne zamówienia stanowiły jedynie informację dotyczącą potwierdzenia ilości dostarczonej farby na dany okres, nie zmieniając nic w zakresie cen, rodzaju materiału. Podstawą tych ustaleń było przesłuchanie przedstawiciela strony pozwanej G. K. (1) oraz zamówienia przedstawione przez stronę powodową. Wobec ustalenia łączącej strony jednej umowy sprzedaży, która nie została stwierdzona pismem, ustalenie miejsca wykonania zobowiązania wymagało analizy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy. Zdaniem Sądu pierwszoinstancyjnego przedłożone przez strony dokumenty potwierdziły prawdziwość twierdzeń strony pozwanej w zakresie ustalonego umownie miejsca dostawy towarów.

W szczególności z treści „OWU pozwanego” pkt XI.1 wynika, że umownie uzgodnionym miejscem wykonania zobowiązań dla wszystkich zobowiązań wynikających z umowy sprzedaży stron jest siedziba strony pozwanej. Ponieważ „OWU powoda nie zawiera zapisów dotyczących miejsca wykonania umowy, stwierdzić należy, że nie zachodzi konflikt postanowień OWU stron i zastosowanie

w zakresie ustalonego miejsca wykonania umowy będzie miał pkt XI 1 OWU pozwanego. Sąd Okręgowy przyjął, że dokumenty powyższe nie dowodzą,

aby miejscem tym była siedziba strony powodowej. Strona powodowa nie określiła miejsca przeznaczenia ani w zamówieniach, ani w OWU. Znajdująca się na dwóch pierwszych zamówieniach klauzula (...) pochodząca od strony powodowej ujęta w rubryce „rodzaj transport” jest wewnętrznie sprzeczna,

gdyż (...) oznacza, że sprzedający wydaje towar do dyspozycji przewoźnika podstawionego przez kupującego na swoim terenie, tj. w D. (Niemcy),

a nie w Ś.; strona pozwana nie ma bowiem ani siedziby, ani żadnego oddziału w Ś..

W świetle wskazanych okoliczności Sąd I instancji uznał, że na podstawie

art. 5 pkt 1 lit. b Rozporządzenia (WE) NR 44/2001z dnia 22 grudnia 2000 r.

w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania

w sprawach wobec umownego zapisu „OWU pozwanego” zachodzi w niniejszej sprawie brak jurysdykcji sądu polskiego tak ogólnej (ze względu na siedzibę strony pozwanej), jak i szczególnej ze względu na miejsce wykonania umowy ustalonej

na mocy umowy stron. Ustalenie bowiem przez strony miejsca wykonania umowy wyłącza możliwość ustalenia tego miejsca w oparciu o miejsce dostarczenia rzeczy, gdyż to ustalenie jest możliwe jedynie wtedy, o ile co innego nie zostało uzgodnione.

Z tych to względów na podstawie art. 1099 k.p.c. Sąd orzekł jak w pkt 1 postanowienia, przy czym z uwagi na treść art. 25 i 26 powołanego wyżej Rozporządzenia Rady stwierdził brak swojej jurysdykcji na zarzut strony pozwanej złożony w odpowiedzi na pozew, przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Powódka zaskarżyła powyższe orzeczenie w całości i zarzuciła mu:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 1099 § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie skutkujące błędnych odrzuceniem pozwu w przedmiotowej sprawie;

2. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez nieustalenie rzeczywistego, zgodnego z umową miejsca dostawy towarów, a poprzestanie na uznaniu niewypełnionej rubryki w zamówieniu za dowód wydania towaru w Niemczech i za dowód braku jurysdykcji krajowej w przedmiotowej sprawie;

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie dowodów, a przejawiające się w ustaleniu, że:

1) strony wiązała umowa ustna, a zamówienia były wyłącznie informacją, ale jednocześnie uznanie, że co do miejsca przeznaczenia zamówienia te jednostronnie zmieniały ustalenia stron i były dla stron wiążące;

2) brak wypełnionej rubryki „miejsce przeznaczenia” miał oznaczać wydanie towaru w Niemczech, podczas gdy puste miejsce wskazywałoby na to, że ustalenia co do miejsca przeznaczenia zostały już przez strony poczynionej nie trzeba ich każdorazowo w zamówieniach powtarzać;

3) brak wypełnionej rubryki „miejsce przeznaczenia” miał oznaczać wydanie towaru w Niemczech, choć ustalenie takie nie wynika z niczego i nie bardzo wiadomo, dlaczego ustalenie takie przyjął;

4) miejscem wydania towaru były Niemcy podczas gdy przedstawiciel pozwanego zeznał, iż towar był przewożony przez pozwanego do powoda i że transport organizowany był przez samego pozwanego, co wprost wskazuje, że miejscem wydania towaru była Polska;

5) strony wiązała jedna umowa, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wprost wynika, że strony zawarły trzy różne umowy, a miejscem wydania towarów była Polska;

6) nieważność postępowania polegająca na naruszeniu art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., poprzez oparcie ustaleń faktycznych wyłącznie na podstawie zeznań strony pozwanej z pominięciem zawnioskowanych w pozwie i na karcie 7 pisma procesowego pełnomocnika powoda r.pr. P. S. z dnia 18.11.2014r. dowodów z zeznań świadków T. R. i B. N. na okoliczność miejsca dostawy farb, przez co strona powodowa została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

II. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że:

1. strony wiązała umowa ustna, a zamówienia były wyłącznie informacją, ale jednocześnie uznanie, że co do miejsca przeznaczenia zamówienia

te jednostronnie zmieniały ustalenia stron i były dla stron wiążące;

2. brak wypełnionej rubryki „miejsce przeznaczenia” miał oznaczać wydanie towaru w Niemczech, podczas gdy puste miejsce wskazywałoby na to, że ustalenia co do miejsca przeznaczenia zostały już przez strony poczynione i nie trzeba ich każdorazowo w zamówieniach powtarzać;

3. miejscem wydania towaru były Niemcy podczas gdy przedstawiciel pozwanego zeznał, iż towar był przewożony przez pozwanego do powoda i że transport organizowany był przez samego pozwanego, co wprost wskazuje, że miejscem wydania towaru była Polska;

4. strony wiązała jedna umowa podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wprost wynika, że strony zawarły trzy różne umowy, a miejscem wydania towarów była Polska;

III. naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie:

1. art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że mimo ustalonych ustaleń stron, powód mógł zmienić umowę składając zamówienie, mógł to zrobić jednostronnie, a zmiana ta mogła dotyczyć wyłącznie miejsca dostawy, oraz że niewypełnienie rubryki „miejsce przeznaczenia” miałyby wskazywać Niemcy;

2. art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) NR 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na pominięciu okoliczności, że miejsce dostawy towarów winno być postanowione w umowie, a nie wskazane w jednostronnie składanym zamówieniu, a przy tym, jeśli nie zostało to w umowie ustalone, to sąd winien mieć na uwadze faktyczną dostawę towarów, która miała miejsce w Polsce

Mając na uwadze powyższe zarzuty, strona powodowa wniosła o:

1. rozpoznanie zażalenia w trybie art. 395 § 2 k.p.c. przez Sąd Okręgowy w L. jako oczywiście uzasadnionego a nadto z powodu zarzutów co do nieważności postępowania.

W przypadku nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy w/w wniosku, powódka wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku pozwanej o odrzuceniu pozwu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w L.;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że Sąd I instancji przesłuchał przedstawiciela strony pozwanej, który wyraźnie wskazał, iż pozwany dostarczał zamówione produkty do powoda i że to pozwany organizował transport każdej przesyłki farb. Tak więc nie można zgodzić się z Sądem w zakresie ustalenia, że miejscem dostawy były Niemcy. Za wewnętrznie sprzeczne i niezgodne z zasadami logiki powódka uznała przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że strony wiązała jedna umowa zawarta w formie ustnej, a poszczególne zamówienia stanowiły jedynie informacje dotyczącą potwierdzenia ilości dostarczonej farby na dany okres, a zarazem że poszczególne zamówienia określały warunki dostawy i że z tych zamówień nie wynika, aby

miejszem dostawy była Polska. Skoro bowiem strony wiązały ustalenia ustne, to w pierwszej kolejności należało ustalić treść tej umowy zawartej ustnie przez strony, którą poszczególne zamówienia tylko uściślały co do ilości zamówienia farby, ale bez możliwości zmiany samej umowy. Ustne ustalenia zostały tymczasem potwierdzone przez G. K. (1), którym Sąd w tym zakresie nie dał wiary. Zdaniem strony powodowej stwierdzenie przez Sąd I instancji, że brak wypełnienia w zamówieniu rubryki „miejsce przeznaczenia” miałyby dowodzić,

że miejscem tym nie może być Polska, jest niezgodne z zasadami logiki.

Skoro strony ustaliły ustnie warunki i sposób dostawy - czyli dostarczenie towarów przez pozwanego do siedziby powoda, co potwierdził G. K. (1), to rubryki tej

w poszczególnych zamówieniach nie trzeba było każdorazowo wypełniać. Puste „miejsce przeznaczenia” może wyłącznie dowodzić tego, że ustalenia w tym zakresie między stronami zostały już poczynione, co jest oczywiste w świetle zeznań strony pozwanej.

Ponadto w ocenie powódki niezrozumiałe jest odwołanie się przez Sąd

w zaskarżonym orzeczeniu do poszczególnych zamówień zawierających klauzulę (...) jako wiążących co do samej klauzuli, podczas gdy Sąd odmówił mocy wiążącej ogólnym warunkom umowy powoda będącym częścią każdego zamówienia. Jak podała skarżąca, Sąd Okręgowy wywodzi, iż zamówienia były tylko „informacją”, ale w zakresie pustej rubryki „miejsce przeznaczenia” zamówienie

to wiązało strony w tym sensie, że puste miejsce miało oznaczać Niemcy, a także

w zakresie klauzuli (...) zamówienie to również było wiążące i miało oznaczać Niemcy. Ustalenie to jest nielogiczne i niezrozumiałe oraz wewnętrznie sprzeczne.

Powódka podniosła, że ponieważ do zawarcia umowy dochodzi przy zgodnej woli stron, nie jest logiczne uznanie przez Sąd, iż powód jednostronnie poprzez złożenie zamówienia mógł narzucić pozwanemu warunki odmienne od pierwotnie ustalonych, czy nawet nowe warunki. Na podstawie art. 5 1 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001, przyjętą należy, że miejsce dostarczenia rzeczy winno być ustalone zgodnie z umową między stronami, a nie w oparciu o jednostronnie sporządzone zamówienie. Ustalenie Sądu prowadzi bowiem do wniosku, że powód miał kompetencje to jednostronnie, odgórnego narzucania pozwanemu wszelkich istotnych elementów zamówienia, co jest niezgodne z doświadczeniem życiowym.

Strona powodowa powołała się na wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie o numerze C-87/10 *Electrosteel Europe SA v. Edil Centro SpA* (ZOTSiS 2011 /6A/I-4987-5015), w którym przyjęto, że w celu ustalenia, czy miejsce dostawy zostało określone "zgodnie z umową", sąd krajowy winien

brać pod uwagę wszystkie istotne reguły i klauzule umowy, które mogą określić

w sposób jednoznaczny to miejsce, w tym reguły i klauzule powszechnie uznane

i potwierdzone zwyczajami handlu międzynarodowego, jak "Incoterms" ("international commercial terms") opracowane przez Międzynarodową Izbę Handlową, w wersji opublikowanej w 2000 r. W braku możliwości określenia miejsca dostawy na tej podstawie, bez odwoływania się do przepisów materialnych znajdujących zastosowanie do umowy, miejscem dostawy jest miejsce faktycznego wydania towaru, w wyniku którego to wydania nabywca uzyskał lub powinien był uzyskać możliwość rzeczywistego dysponowania towarem w miejscu ostatecznego przeznaczenia transakcji sprzedaży. Linia orzecznicza zarysowana w cytowanym wyroku została podtrzymana w wyroku Trybunału w dniu 25 lutego 2010 r.

w sprawie C-381/08 *Car Trim* przeciwko *KeySafety Systems Srl* (Dz. Urz. UE C Nr 100/4 z 17.4.2010 r.). Przytaczając postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 września 2012 r., I ACz 1762/12, powódka wskazała, że przy uznaniu,

że strony nie zawarły umowy sprzedaży na piśmie, pozwany, formułując zarzut braku jurysdykcji krajowej sądów polskich, winien był wykazać wszelkimi dostępnymi mu środkami, że miejsce wykonania zobowiązania znajdowało się poza granicami Polski.

Jak podano w uzasadnieniu zażalenia, niezależnie od wewnętrznej sprzeczności ustaleń Sądu Okręgowego, ustalenia te są błędne. Z okoliczności,

w jakich doszło do zawarcia i wykonania umów w żaden sposób nie można wnioskować, że doszło do zawarcia jednej umowy sprzedaży. Do zawarcia umowy sprzedaży konieczny jest bowiem zgodny zamiar stron co do wszystkich warunków essentialia negotii tego typu kontraktu. Ani na etapie wstępnych rozmów dotyczących przyszłej współpracy polegającej na dostarczaniu przez pozwanego farb, ani na etapie składania kolejnych zamówień, ani powód ani pozwany nie zobowiązywali się do zakupu określonej ilości farb za określoną cenę. Przeciwnie ilości konkretnych farb określane były na bieżąco wraz ze składaniem kolejnych zamówień. Gdyby strony zawarły jedną umowę, to po pierwszej akceptacji OWU powódka nie wysłałaby OWU po raz drugi przy składaniu drugiego zamówienia. Dodatkowo, trzecia umowa została zawarta w sposób odmienny niż dwie pierwsze, tj. nie poprzez przestanie potwierdzenia na osobnym dokumencie, ale poprzez podpisanie przez pozwanego samego dokumentu zamówienia.

Powódka stwierdziła, że jurysdykcję należy zatem ocenić w świetle art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) NR 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych. W niniejszej sprawie należy ocenić, czy klauzula „(...)” odpowiada w istocie odpowiedniej klauzuli I., (przy czym należy uznać - przeciwnie niż ustalił to Sąd sugerując się stanowiskiem pozwanego - iż klauzule te zawierają również oznaczenie miejsca dostawy), a w razie braku jednoznaczności w tym zakresie należy ustalić miejsce faktycznego wydania towaru.

Powódka odwołała się do wykładni pojęcia miejsca dostarczenia rzeczy w rozumieniu art. 5 Rozporządzenia 44/2001, przedstawionej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i doktrynie i stwierdziła, że bezsporne w niniejszej sprawie jest, że przedmiotowe farby miały być i faktycznie były dostarczane do siedziby powoda zgodnie z klauzulą (...) wskazana na dwóch pierwszych zamówieniach.

Strona powodowa podtrzymała również dotychczasowe twierdzenia, iż w zakresie trzeciej umowy jurysdykcja Sądu wynika z Ogólnych Warunków Zakupów (...) SA, które w punkcie XVIII.2 wskazują sąd polski jako właściwy do rozstrzygnięcia sporów.

Pozwana złożyła odpowiedź na zażalenie powódki, w której wniosła o:

1. oddalenie zażalenia powoda w całości,

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, obejmujących koszty zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Jednocześnie strona pozwana podtrzymała wszystkie dotychczasowe twierdzenia zawarte w pismach złożonych w toku postępowania przed Sądem I instancji.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że zarzuty powoda zawarte w zażaleniu oparte są na błędnym utożsamianiu przez powoda pojęcia „miejsca wykonania zobowiązania umownego” z pojęciem „miejsca dostawy towaru”. Art. 5 pkt. 1 lit. b Rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001, który to przepis prawa jest właściwy dla oceny jurysdykcji sądu w niniejszej sprawie, w sposób jednoznaczny rozróżnia oba te pojęcia i wprowadza następujące zasady ustalania sądu właściwego dla umowy sprzedaży rzeczy ruchomych:

- 1) Jeżeli miejsce wykonania umowy zostało ustalone w drodze porozumienia stron, to sądem właściwym jest sąd właściwy dla tak ustalonego przez strony miejsca wykonania umowy;
- 2) Dopiero w sytuacji, gdy strony nie ustaliły miejsca wykonania umowy, należy przyjąć, że miejscem wykonania jest miejsce, w którym rzeczy zostały dostarczone lub miały zostać dostarczone.

Takie rozumienie art. 5 pkt. 1 lit. b Rozporządzenia nr 44/2001 potwierdza orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości powołane przez Pozwanego w piśmie z dnia 9 grudnia 2014 r. i doktryna międzynarodowego prawa handlowego.

W niniejszej sprawie, jak prawidłowo ustalił Sąd I instancji na podstawie całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie, powód i pozwany określili jako miejsce wykonania łączącej ich umowy siedzibę pozwanego w D., a tym samym Niemcy. Strony określiły powyższe poprzez doręczenie sobie swoich OWU przy braku odmiennych wobec treści OWU ustaleń indywidualnych stron.

Pkt. XI. 1 OWU pozwanego stanowi, że miejscem wykonania zobowiązań jest siedziba Pozwanego, a między tym postanowieniem OWU pozwanego a OWU powoda nie zachodzi konflikt, w związku z czym pkt. XI. 1 OWU pozwanego wiąże strony. Z dowodów przedłożonych przez powoda (tj. zamówienie z dnia 9 lutego 2011 r., zamówienie z dnia 6 maja 2011 r., zamówienie z dnia 30 listopada 2011 r., potwierdzenie zlecenia z dnia 18 sierpnia 2011 r.) nie wynika natomiast, aby strony dokonały odmiennych wobec OWU pozwanego indywidualnych ustaleń dotyczących miejsca wykonania zobowiązania. W związku z takim porozumieniem stron - wbrew zarzutom Powoda - dla ustalenia sądu właściwego na podstawie art. 5 pkt. 1 lit. b Rozporządzeni nr 44/2001 w ogóle nie było konieczności badania przez Sąd, gdzie były faktycznie dostarczane towary będące przedmiotem umowy sprzedaży zawartej przez powoda i pozwanego.

Odnosząc się do sformułowanych przez stronę powodową zarzutów dotyczących naruszenia przepisów prawa procesowego, pozwana uznała za bezzasadny zarzut naruszenia art. 1099 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 5 pkt. 1 lit. b Rozporządzenia nr 44/2001 Sąd Okręgowy słusznie stwierdził brak jurysdykcji krajowej w niniejszej sprawie, a zatem był zobowiązany do odrzucenia pozwu. Zdaniem pozwanej chybiony jest również zarzut naruszenia art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. Okoliczność rzeczywistego miejsca dostawy towarów nie ma bowiem żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Skoro bowiem Sąd

na podstawie oceny całego materiału zebranego w sprawie, w tym dokumentów załączonych przez powoda do pozwu, ustalił, że powód i pozwany ustalili miejsce wykonania umowy, to tym samym wyłączona jest w myśl art. 5 pkt. 1 lit. b Rozporządzenia nr 44/2001 możliwość ustalenia miejsca wykonania umowy

w oparciu o miejsce dostarczenia rzeczy. Nadto wbrew zarzutom powódki

Sąd I instancji nie oparł swych ustaleń na podstawie niewypełnionej rubryki

w zamówieniu złożonym przez powoda, ale na treści szeregu dokumentów załączonych przez powoda do pozwu. W ocenie pozwanej niesłuszny jest także zarzut uchybienia przez Sąd I instancji wszechstronnemu rozważeniu materiału dowodowego, a tym samym zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc. Dokonana przez

Sąd I instancji ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego odpowiada wymaganiom stanowionym przez przepisy procesowe. Prawidłowo Sąd ustalił,

że strony wiązała jedna ramowa umowa sprzedaży. Pozwana wskazuje,

że okoliczność tę potwierdza szereg dokumentów przedłożonych przez powoda

oraz przez pozwanego (w szczególności dokumenty załączone do odpowiedzi

na pozew oraz do pisma pozwanego z 9 grudnia 2014 r.), a ponadto przesłuchanie przedstawiciela pozwanego G.

K. (2). Z tych dowodów wynika jednoznacznie, że powód i pozwany zawarli jedną ramową, długoterminową umowę dotyczącą pomalowania ok. 1000 wagonów, w której określili ilość dostarczanej farby, jej rodzaj oraz cenę. Umowę

tę strony potwierdziły następnie składanymi zamówieniami

na poszczególne partie farby. Sąd wszechstronnie rozważył materiał dowody, tj.

w szczególności dokonał wykładni składanych przez powoda zamówień na farby

w świetle wszystkich dowodów zebranych w sprawie i na tej podstawie ustalił,

że zamówienia nie stanowiły odrębnych umów, lecz były wykonaniem umowy ramowej zawartej przez strony, a tym samym, że poprzez złożenie i potwierdzenia zamówienia z dnia 30 listopada 2011 r. na formularzu powoda, do którego dołączone były OWU powoda, w sytuacji gdy pozwany nie wysłał po raz kolejny swych OWU powodowi, strony nie

dokonały nowych ustaleń odnośnie wyboru sądu właściwego. Zasadnie Sąd I instancji ustalił również, że miejscem wykonania umowy ustalonym umownie przez strony była siedziba pozwanego. Odnosząc się do treści zamieszczonego przez powoda na zamówieniu z dnia 9 lutego 2011 r. i z dnia

6 maja 2011 r. sformułowania (...) w rubryce „środek transportu”,

Sąd wykazał, że postanowienie to jest wewnętrznie sprzeczne i nie może być uznane za dokonanie jakichkolwiek ustaleń stron odnośnie do miejsca wykonania zobowiązania umownego. Zdaniem pozwanej nie zasługuje również

na uwzględnienie zarzut powoda naruszenia art. 379 pkt 5 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. odnoszący się do pominięcia zawnioskowanego przez powoda dowodu z zeznań świadków T. R. i B. N. na okoliczność miejsca dostawy farb jest całkowicie chybiony. Okoliczność miejsca dostawy farb, jak ustalił to Sąd I instancji na podstawie całokształtu dokumentów zebranych w sprawie, nie ma bowiem żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestii jurysdykcyjnej w niniejszej sprawie.

Odnośnie do zarzutów powoda dotyczących sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z dowodami strona pozwana wskazała, że z analizy całości dokumentów zebranych w sprawie i przesłuchania G. K. (1) wynika, że strony ustaliły miejsce spełnienia świadczenia w pkt. XI. 1 OWU pozwanego i nie dokonały odmiennych ustaleń indywidualnych w tym zakresie. G. K. (1) wbrew twierdzeniom powoda nie zeznał, że miejscem wykonania zobowiązania była Polska. Przeciwnie, na rozprawie w dniu 25 listopada 2014 r. zeznał: „W naszych ogólnych warunkach zamówienia miejsce świadczenia zamówienia jest wyraźnie napisane, że jest to D. w Niemczech”. Ani z dokumentów zebranych w sprawie ani z treści przesłuchania G. K. (1) nie wynika także, aby strony zawarły trzy odrębne umowy sprzedaży, co pozwany wykazał już powyżej oraz w swoich wcześniejszych pismach procesowych. Ponadto Sąd I instancji bynajmniej nie ustalił na podstawie pustej rubryki „miejsce przeznaczenia” zgodnego z umową miejsca wydania towaru. Na podstawie treści zamówień Sąd ustalił jedynie, że strony nie dokonały indywidualnego (odmiennego od OWU pozwanego) ustalenia miejsca wykonania zobowiązania.

Zdaniem pozwanej niezasadne są również zarzuty powoda dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego. Sąd prawidłowo zastosował normy art. 65 § 1 § 2 k.c., tj. w sposób prawidłowy wyłożył oświadczenia stron odnośnie do miejsca wykonania zawartej przez nie ramowej umowy sprzedaży farb.

W szczególności niesłuszny jest zarzut strony powodowej, jakoby Sąd nie zbadał zgodnego zamiaru stron w niniejszej sprawie, lecz przyjął za wiążące jednostronnie narzucone przez jedną stronę postanowienia. Strony w niniejszej sprawie wyraziły swoją wolę określenia miejsca wykonania zobowiązania umownego poprzez wzajemne przesłanie sobie swych OWU. Skoro zaś OWU powoda w ogóle nie regulują kwestii miejsca wykonania umowy, słuszne jest ustalenie Sądu, że wiąże pkt XI. 1 OWU pozwanego. Prawidłowo Sąd I instancji zastosował także art. 5 ust. 1 Rozporządzenia nr 44/2001, tj. na podstawie ustalenia, że strony jako miejsce wykonania zobowiązania ustaliły D. w Niemczech, stwierdził brak swojej jurysdykcji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1099 k.p.c. przesłanka jurysdykcji krajowej podlega badaniu przez sąd z urzędu w każdym stanie sprawy. Kwestia jurysdykcji sądów państw członkowskich UE w sprawach cywilnych i handlowych uregulowana została w rozporządzeniu Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 12 z 16 stycznia 2001 r., s. 1-23). Na gruncie rozporządzenia podstawową zasadą dotyczącą jurysdykcji jest wyrażona w art. 2 zasada jurysdykcji oparta na łączniku miejsca zamieszkania, uzupełniona przez zasady jurysdykcji szczególnej, opartej na innych łącznikach. Art. 3 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego Państwa Członkowskiego tylko zgodnie z przepisami sekcji 2-7 niniejszego rozdziału (obejmujących art. 5 i następane rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie zastosowanie znajduje art. 5 pkt 1 lit. a i b rozporządzenia. W myśl tych przepisów osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego, może być pozwana w innym Państwie Członkowskim:

a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy - przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;

b) w rozumieniu niniejszego przepisu - i o ile co innego nie zostało uzgodnione

- miejscem wykonania zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w Państwie Członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone;

- w przypadku świadczenia usług - miejsce w Państwie Członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone.

Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do ustalenia miejsca wykonania zobowiązania uzgodnionego przez strony, od którego zależało rozstrzygnięcie w kwestii jurysdykcji sądu polskiego albo niemieckiego. Zgodnie z interpretacją wskazaną przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 czerwca 2010 r. „strony mają swobodę woli co do określenia miejsca dostarczenia towarów.

Strony mogą umówić się nawet co do odrębnego miejsca wykonania zobowiązania dla celów stosowania przepisu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia (pkt 45 i 46 wyroku Trybunału z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie C- 381/08 Car Trim, Lex Polonica

nr 2145910). Miejscem dostarczenia rzeczy jest co do zasady miejsce ustalone przez strony w umowie (pkt 46 wyroku z dnia 25 lutego 2010 r.). Przepisy rozporządzenia nie definiują terminów „dostarczenie” i „miejsce dostarczenia” w rozumieniu

art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia. Autonomia kryteriów powiązania przewidziana w tym przepisie wyklucza odwołanie się do zasad prawa prywatnego międzynarodowego państwa członkowskiego oraz do prawa materialnego, które

na mocy prawa prywatnego międzynarodowego miałyby zastosowanie (pkt 53 powołanego wyżej wyroku). Do sądu krajowego należy najpierw zbadanie, czy miejsce dostarczenia wynika z postanowień umowy (pkt 54 powołanego wyżej wyroku). Jeżeli jest możliwe określenie w ten sposób miejsca dostarczenia bez odnoszenia się do prawa materialnego mającego zastosowanie do umowy, to jest to miejsce, które uważa się za miejsce, do którego rzeczy te zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone zgodnie z umową w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia (pkt 55 wyroku Trybunału z dnia 25 lutego 2010 r.).

Dopiero gdy umowa nie zawiera żadnego postanowienia ujawniającego wolę stron co do miejsca dostarczenia towarów bez odwoływania się do mającego zastosowanie prawa materialnego, w takich sytuacjach jurysdykcja przewidziana w art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia ma charakter autonomiczny i miejsce wykonania umowy należy określić według innego kryterium z poszanowaniem genezy

i systematyki rozporządzenia, tj. według miejsca, w którym rzeczy zostały faktycznie albo miały zostać faktycznie wydane kupującemu w ich ostatecznym miejscu przeznaczenia (pkt 56, 58 i 60 wyroku). Również w wyroku z dnia 11 marca 2010 r.

w sprawie C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dokonując wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia (dotyczącego umów o świadczenie usług), przyjął, że ustalając

- dla potrzeb ustalenia jurysdykcji sądu - miejsce świadczenia usług ze względu

na użyte w tym przepisie sformułowanie, gdzie „zgodnie z umową” usługi były lub miały być świadczone należy mieć na uwadze w pierwszej kolejności postanowienia samej umowy (por. pkt 38-40 wyroku)”.

Biorąc pod uwagę przytoczone kryteria, należy podzielić stanowisko

Sądu Okręgowego, który na podstawie oceny materiału dowodowego prawidłowo ustalił, że strony wiązała jedna umowa sprzedaży, w której jako miejsce dostawy towarów, będące miejscem wykonania zobowiązań dla wszystkich zobowiązań wynikających z umowy, uzgodniona została siedziba strony pozwanej, znajdująca się w Niemczech. Na tej podstawie Sąd Okręgowy uznał brak swojej jurysdykcji, a zatem pozew podlegał odrzuceniu.

Nie zasługują na uwzględnienie sformułowane w zażaleniu zarzuty naruszenia prawa procesowego. Sąd I instancji, realizując obowiązek wynikający z art. 1099 § 1 k.p.c., dokonał na potrzeby oceny jurysdykcji ustaleń faktycznych zgodnych

z wymogami swobodnej oceny dowodów określonymi w art. 223 § 1 k.p.c.

Z przytoczonego przepisu wynika obowiązek ustalenia przez sąd stanu faktycznego sprawy opartego na analizie dowodów, które powinny być poddane swobodnej ocenie, na podstawie własnego przekonania sądu i wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W judykaturze utrwalił się pogląd, że jedynie uchybienie przez sąd zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00, LEX nr 56096; z 27 września 2002 r., sygn. akt IV CKN 1316/00, LEX nr 80273).

Sąd Okręgowy w sposób kompleksowy i wnikliwy zbadał zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów i zeznań świadków. Przyjęte ustalenia zostały poparte przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia argumentacją, zgodną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, która zasługuje na aprobatę. Brak zatem również podstaw, by zarzucać zawartym w postanowieniu Sądu Okręgowego ustaleniom sprzeczność z treścią zebranych dowodów.

Nietrafne są także zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego. Nie ma racji powódka twierdząc, że Sąd Okręgowy przyjął, że mimo ustalonych ustaleń stron, powód mógł jednostronnie zmienić umowę, składając zamówienie, co miało skutkować naruszeniem art. 65 § 1 i 2 k.c. Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych wynika, że przedmiotowe zamówienia miały jedynie charakter informacyjny i nie wprowadzały modyfikacji w zakresie cen i rodzaju materiału. Wobec przytoczonych powyżej uwag dotyczących wykładni przepisów rozporządzenia 44/2001, nie można również zgodzić się z podniesionym w zażaleniu zarzutem naruszenia art. 5 ust. 1 rozporządzenia.

W świetle przytoczonych powyżej okoliczności orzeczono jak na wstępie (art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.).

MW